

Prijaté opatrenia a prevencia pred šírením infekcie COVID-19

Spôsob prenosu: Nový koronavírus SARS-CoV-2 je respiračný vírus. K prenosu dochádza primárne kontaktom s infikovanou osobou, ktorá najmä pri hovorení, kašľaní a kýchaní šíri infekčné kvapôčky do svojho okolia. Prenos je možný tiež predmetmi čerstvo kontaminovanými sekrétmi infikovaného človeka. Vírus sa podarilo izolovať zo vzoriek odobratých z dolných dýchacích ciest, ale aj zo sterov z nosohltana aj hrdla, v sére, krvi, v slinách, moči a stolici.

Príznaky ochorenia

Aké príznaky sa môžu prejaviť v priebehu 14 dní od kontaktu s osobou s potvrdeným ochorením COVID-19 ?

Je to najmä:

- *horúčka nad 38*stupňov Celzia (pozor! u starších a imunitne oslabených klientov sociálnych služieb môže telesná teplota zostať nízka, preto treba zväžiť aj iné príznaky a poradiť sa s lekárom),
- *kašeľ,*
- *sťažené dýchanie*(tzv. dýchavica, klient nevie dokončiť nádych (ľudovo „nevie sa dodýchnuť“, prípadne má zrýchlené dýchanie),
- *bolesť svalov.*

Vo všeobecnosti môže táto infekcia spôsobiť závažnejšie príznaky u klientov sociálnych služieb s oslabeným imunitným systémom,

- seniorov nad 70 rokov,
- klientov s chronickým ochorením (najmä: onkologické ochorenie, pľúcne ochorenie ,srdcovo-cievne,
- klientov liečených imunosupresívnymi (imunitný systém potláčajúcimi)liekmi,
- klientov so súčasne sa vyskytujúcimi viacerými ochoreniami u toho istého klienta – títo sú najviac náchylní na vývoj komplikácií, či už pri COVID-19 alebo sezónnej chrípke.

Ak sa klient sociálnych služieb, ktorý bol v kontakte s dokázanou chorou osobou s COVID-19 a vyvinuli sa u neho príznaky respiračného ochorenia alebo bol bez týchto príznakov tzv. asymptomatický a klient z rozhodnutia regionálneho hygienika bol umiestnený izolácie v zariadení sociálnych služieb pobytového typu a cíti sa dobre (t. j. je bez príznakov) po 14 dňoch od kontaktu s osobou, u ktorej bol koronavírus COVID-19 potvrdený vyšetrením, môže sa tento klient sociálnej služby po konzultácii a rozhodnutí hygienika RÚVZ bez problémov vrátiť do kolektívu.

1. Prevencia šírenia infekcie COVID-19

V súčasnosti neexistuje vakína proti COVID-19. Najlepším spôsobom, ako zabrániť nákaze, je vyhnúť sa expozícii (t. j. stretnutiu s infikovaným človekom alebo expozíciivírusom)

1.1 Prijaté zásady, ktoré pomáhajú zabrániť šíreniu respiračných vírusov pre zamestnancov:

- Vyhnúť sa úzkemu kontaktu s ľuďmi s akútnym respiračným ochorením.
- Skrátiť pobyt v priestoroch, kde sa nachádza veľké množstvo ľudí (jedáleň, denná miestnosť)
- **Často si umývať ruky teplou vodou a mydlom**(najmä pri priamom kontakte s chorými alebo izolovanými pri čakaní na výsledky v prostredí zariadenia sociálnych služieb alebo ich okolí), **ak mydlo s dezinfekčným účinkom v dávkovači nie je dostupné**. Ako ďalší stupeň po umytí rúk je vhodné použiť dezinfekčný gél na báze alkoholu.
- Zvýšená dezinfekcia všetkých vnútorných priestorov
- Pravidelná dezinfekcia riadu, príborov, pohárov
- Zabezpečenie odstupu 2 metre pri stravovaní, klienti a zamestnanci môžu jesť pri stoloch po jednom
- Účinnosť umývania rúk možno zvýšiť použitím dezinfekčného mydla s virucídnyim účinkom.
- Zamestnanci majú zabezpečené rúška, gumené rukavice, dezinfekčné prostriedky, štíty
- Denné monitorovanie teploty a zdravotného stavu zamestnancov
- Zamestnanci v oblasti sociálnych služieb si umývajú ruky:
 - pred odchodom z domu,
 - pri príchode do práce,
 - po použití toalety,
 - po prestávke a denných pracovných činnostiach,
 - pred prípravou jedla a nápojov,
 - pred a po konzumácii jedla a nápojov, vrátane desiat,
 - pred odchodom z práce,
 - pri príchode domov,
 - po každom priamom kontakte s chorým alebo izolovaným klientom.
- Nepoužívať spoločné uteráky a predmety osobnej potreby.
- Dodržiavať zásady dezinfekcie povrchov prevádzkového poriadku a nariadenia zariadenia
 - Zamestnanci boli poučení o šírení coronavírusu ako aj možnostiach prevencie dňa 6.3.2020
- Zabezpečenie vitamínu C a D pre zamestnancov
- Zákaz návštev v ZSS. Ani vo výnimočných prípadoch nepovoliť návštevy príbuzným, ktorí sa vrátili z rizikových oblastí alebo vykazujú známky

respiračnej infekcie. Zdraví príbuzní, bez epidemiologickej anamnézy môžu mať

povolené návštevy vo výnimočných prípadoch, ak sa jedná o paliatívneho klienta. O takejto návšteve musí byť vedený záznam a dodržané všeobecné

1.2 Prijaté zásady, ktoré pomáhajú zabrániť šíreniu respiračných vírusov pre klientov:

- Klienti boli poučení o šírení koronavírusu ako aj možnostiach prevencie založenej na dodržiavaní osobnej a respiračnej hygieny a význame sociálno-dištančných obmedzení
- Zabezpečenie ochranných rúšok pre klientov a dezinfekciu rúk
Zabezpečili vitamín C, D a každodenné pitie vody so zázvorom a citrónom
- Pss majú nariadené pravidelné prechádzky , minimálne hodinu pobytu vonku s odstupom 2 metre od seba
- Zdržať sa cestovania a navštevovania rôznych verejných priestorov
- Monitoring zdravotného stavu klientov 3 krát denne
- Pozastavenie skupinových aktivít, pracuje sa v individuálnych aktivitách s klientmi
- Minimalizovanie vyšetrení klientov u odborných lekárov
- Zákaz návštev klientov
- Odstup pri stravovaní 2 metre, jeden klient za stolom
- Zapracovať do individuálnych rizikových plánov možné riziká pri vzniku koronavírusu
-

2. Postup pri podozrení na ochorenie COVID-19 u zamestnanca

Zamestnanec má povinnosť s ohľadom na platnú legislatívu Zákonníka práce zamestnávateľa informovať o tom, že sa vrátil on alebo jeho blízky príbuzný resp. blízka osoba z rizikovej oblasti zasiahnutej koronavírusom), alebo o tom, že v jeho domácnosti alebo blízkom okolí bol v priamom kontakte s osobou, ktorej bola zistená t. j. laboratórnym vyšetrením na ÚVZ SR potvrdená infekcia COVID-19 alebo je v izolácii pre podozrenie na infekciu a nie sú ešte výsledky vyšetrenia známe.

Zamestnávateľ je vzhľadom na povinnosť predchádzať rizikám z hľadiska bezpečnosti

a ochrany zdravia pri práci oprávnený vyzvať zamestnanca, aby sa podrobil vyšetreniu u všeobecného lekára (ktorého **má kontaktovať najskôr telefonicky** a podľa inštrukcií buď prísť na vyšetrenie alebo zostať v domácej izolácii a pod.), popr. hygienika príslušného RÚVZ, najmä ak je dôvodné podozrenie nebezpečenstva

vzhľadom k vykonávanej práci alebo má zamestnávateľ podozrenie, že zamestnanec nie je spôsobilý vykonávať prácu pre možnosť infekcie COVID-19. O prípadnom nariadení karantény t.j. izolácie, jej trvaní a ukončení rozhoduje príslušný RÚVZ a v tomto zmysle je povinný podať zamestnávateľovi na jeho žiadosť informáciu o tom, že zamestnancovi bola karanténa nariadená. V prípade, že je zamestnancovi nariadená karanténa, ide o prekážku v práci na strane zamestnanca, pri ktorej mu prislúcha náhrada mzdy alebo platu rovnako ako v prípade, keď je dočasne práceneschopný.

Vzhľadom na súčasne prebiehajúce aj iné ako COVID-19 respiračné ochorenia je vhodné odporučiť pre zamestnancov s príznakmi respiračnej infekcie nasledovné:

- zostať doma na lôžku,
- telefonicky konzultovať svojho ošetrojúceho lekára ohľadom správnej liečby a postupu pri prípadnom vyšetrení (telefonovať ešte pred príchodom do ambulancie a riadiť sa inštrukciou lekára),
- prijímať tekutiny a vitamíny,
- nebyť v priamom kontakte s klientami, ani zamestnancami zariadenia sociálnych služieb počas doby pretrvávania príznakov,
- zamestnanec sa môže vrátiť na pracovisko, ak nemá aspoň 3 dni po sebe známky respiračnej infekcie (pri nepotvrdení COVID-19) a pri známom ochorení COVID-19 až vtedy keď mu to umožní hygienik RÚVZ.

V prípade potvrdenia ochorenia COVID-19 u zamestnanca sociálnych služieb sú izolovaní všetci klienti, ktorí prišli s chorým zamestnancom do kontaktu, ak tak určí hygienik RÚVZ. V takom prípade vytvorí poskytovateľ sociálnych služieb v pobytových zariadeniach sociálnych služieb izoláciu PSS a všetci zamestnanci sa riadia krízovým plánom.

Všetky priestory a povrchy, v ktorých sa chorý zamestnanec nachádzal, musia byť následne dôkladne dezinfikované za použitia virucidného dezinfekčného prostriedku podľa dezinfekčného plánu prevádzkového poriadku poskytovateľa sociálnych služieb a usmernenia pracovníka RÚVZ.

3. Postup pri podozrení na ochorenie COVID-19 v zariadení poskytujúcom pobytovú sociálnu službu

V prípade, ak je u klienta pobytovej sociálnej služby v zariadení sociálnych služieb podozrenie na infekciu COVID-19, je pracovníkom tejto pobytovej sociálnej služby primárne kontaktovaný ošetrojúci lekár (všeobecný lekár pre dospelých alebo geriatler), ktorý rozhodne o ďalšom postupe. Pokiaľ nie je k dispozícii lekár, je kontaktovaný príslušný RÚVZ v mieste kraja pre určenie ďalšieho postupu.

V prípade, ak regionálny hygienik RÚVZ vysloví podozrenie z infekcie COVID-19, ale rozhodne, že chorý klient nebude prevezený do zdravotníckeho zariadenia na ďalšie

odborné vyšetrenie alebo hospitalizáciu, ale vyšetří ho tím záchranej zdravotnej služby, ktorý odoberie aj vzorky na potvrdenie/ vyvrátenie podozrenia na COVID-19, tak je v zariadení sociálnych služieb chorý klient zabezpečený v prísnej izolácii podľa odporúčaní odborného pracovníka miestne územného RÚVZ. V starostlivosti o tohto klienta sa postupuje rovnako ako v prípade bežnej respiračnej vírusovej infekcie. Izba s izolovaným pacientom je označená ako infekčná z dôvodu, aby boli zamestnanci jasne informovaní o potrebe dodržiavania režimových opatrení a bariérovej ošetrovacej techniky.

Chorý klient by mal použiť rúško alebo vreckovku, ktoré sú následne bezpečne uskladnené v špeciálnej nádobe označenej ako **biohazard (biologický odpad)** alebo aspoň v 2 vreciach a samostatnej nádobe pre zhromažďovanie biologického materiálu, ktorý sa má pravidelne vynášať za prísnych podmienok, ktoré nedovolia kontaminácii okolitého prostredia mimo izbu izolovaného klienta. Následne má byť tento materiál zlikvidovaný podľa prevádzkového poriadku zariadenia, ktorý musí obsahovať postup zberu a likvidácie odpadkov z hľadiska ich charakteru (biologický, ostrý, komunálny a pod.). V takomto prípade sú zakázané návštevy, iba v špeciálnych prípadoch môže riaditeľ zariadenia povoliť návštevu chorého rodinou, a to v prípade zlého psychického stavu klienta alebo ak je klient v paliatívnej starostlivosti. Personál je vybavený jednorazovými pomôckami určenými pre prácu so suspektným (podozrivým) alebo s potvrdeným ochorením COVID-19, ktorému v prípade, že ich nemá, zabezpečia Štátne hmotné rezervy. Personál je vzdelávaný podľa vnútorných predpisov poskytovateľa sociálnej služby apokynov RÚVZ. Jednorazové pomôcky použité na ošetrovanie chorého klienta sú bezpečne likvidované ihneď po použití (vrátane papierových obrúskov použitých pri kašľaní, či fúkaní nosa). Ak nie sú k dispozícii jednorazové pomôcky určené pre prácu s COVID-19 a nemožno tak zaistiť dostatočnú ochranu personálu, musí byť klient v spolupráci s RÚVZ-om odoslaný sanitkou vybavenou na prevoz infekčného pacienta do zdravotníckeho zariadenia a hospitalizovaný počas celej doby infekčnosti.

Na základe vyplnenia formulára o hlásení kontaktov môže byť nariadené izolovanie všetkých klientov, ktorí prišli s chorým klientom do kontaktu, ak tak rozhodne miestne príslušný RÚVZ. V takom prípade sa poskytovateľ riadi odporúčaním RÚVZ v manažmente ďalších klientov a pracovníkov zariadenia.

4. Postup pri riešení podozrenia infikovaného klienta

- a) Nahlásenie zistenej skutočnosti príslušnému regionálnemu úradu verejného zdravotníctva, vedúcej odboru sociálnych vecí ÚNSK, riaditeľovi ÚNSK a lekárovi ÚNSK
- b) Umiestnenie podozrivého klienta z nákazy do izolačnej miestnosti a pristupovať ako k infikovanému. Na oddelení č.3 sú určené miestnosti č.1,3,4 kde budú umiestnení klienti počas karantény. Toto oddelenie aj miestnosti sú označené ako izolačné oddelenie, izolačné miestnosti. Klienti majú svoju vlastnú sprchu aj toaletu.

- c) V prípade, že klient bol v styku aj s ostatnými klientmi a personálom, je potrebné uzatvoriť celé zariadenie a označiť ho ako karanténnu oblasť. V takomto prípade má zariadenie pripravené priestory pre zamestnancov, alebo využije službu ÚNSK a zamestnanci budú ubytovaní v SOŠ poľnohosp. a služieb na vidieku, Z. Nejedlého 13, Levice
- d) Dezinfekcia je vykonávaná podľa hygienicko epidemiologického plánu.
- e) Materiál a pracovné pomôcky, ktoré bude personál používať sú uložené v sklade na oddelení. V prípade, že bude niečo chýbať, prinesie to personál ktorý pracuje v službe v zariadení pred dvere tretieho oddelenia, zaklope a odíde. Službukonajúci personál si veci preberie.
- f) Úpravu prostredia podľa zdravotného stavu zabezpečí určený službukonajúci personál na treťom oddelení a zdravotná setra. Zároveň budú zodpovední aj za vedenie dokumentácie.
- g) Vstupovanie a vystupovanie z izolačnej miestnosti je popísané v epidemiologickom pláne. Podľa neho sa bude presne postupovať.
- h) Pri zhoršení zdravotného stavu v a o vývoji príznakov PSS umiestnených v karanténe telefonicky informuje sestra Ivanická príslušného ošetrojúceho lekára a nadriadených.
- i) V prípade úmrtia klienta sa postupuje podľa epidemiologického plánu, kde je presne zadefinované, ako nakladať s ľudskými pozostatkami a kde ich umiestniť.

5. Postup pri prijímaní nového klienta

Fyzické osoby, ktoré môžu byť v súlade so schváleným plánom prijaté do pobytového zariadenia sociálnych služieb podmienených odkázanosťou V záujme ochrany života a zdravia prijímateľov sociálnej služby v týchto zariadeniach a zabezpečenia bezpečnosti poskytovanej sociálnej služby, je možné v súčasnej krízovej situácii do uvedených zariadení prijať (resp. opätovne prijať po prerušení pobytu v tomto zariadení) iba fyzickú osobu, ktorá je v ohrození života alebo zdravia a je odkázaná na bezodkladné poskytnutie sociálnej služby

- z prirodzeného domáceho prostredia, ak absolvovala 14 dňovú preventívnu karanténu na určenom karanténnom mieste a po 12-tom dni preventívnej karantény absolvovala test na COVID

– 19 s negatívnym výsledkom, - zo zariadenia ústavnej zdravotnej starostlivosti, ak priamo v zariadení ústavnej zdravotnej absolvovala test na COVID – 19 s negatívnym výsledkom.

Príloha :

1. Usmernenie hlavného hygienika Slovenskej republiky v súvislosti s ochorením COVID-19 spôsobeným koronavírusom SARS- CoV-2

2. Verejná vyhláška UVZ SR

V Krškanoch : 13.03.2020